Náučný chodník K Brestovským mohylám

Kraj:	Prešovský
Okres:	Humenné
Geomorfologická jednotka:	Ondavská vrchovina
Geologická jednotka:	flyšové pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Humenné, sídlisko Poľana
Východisko:	Humenné, sídlisko Poľana
Trasa:	Humenné, sídlisko Poľana – turistické rázcestie Mihaliková (M × Ž) – turistické rázcestie Petočová, pomník – turistické rázcestie v mieste odbočky Ž – odbočka k turistickému rázcestiu Na Kaštieli, mohyly (M × Ž) a naspäť – turistické rázcestie v mieste odbočky Ž – hrob gófky Vandernath
Dĺžka, prevýšenie:	13,4 km, prevýšenie 310 m
Čas prechodu:	4 h
Počet zastávok:	5
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: historické, lesnícke, poľovnícke

Typ chodníka: samoobslužný, líniový s odbočkou, peší, obojsmerný, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je súbežná s modrou turistickou značkou a v poslednej štvrtine s miestnym turistickým značením.

Rok otvorenia: 2018

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Regionálna rozvojová agentúra Humenné, Štefánikova 18, 066 01 Humenné, tel. 0915 867 434

Aktuálny stav: dobrý

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre vlastivedne zameranú terénnu vychádzku pre starších žiakov.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Humenné. Okresné mesto na severovýchode Slovenska východne od Prešova v Beskydskom predhorí medzi Vihorlatskými vrchmi na juhu a Ondavskou vrchovinou na severe na rieke Laborec pod jeho sútokom s Cirochou. Prvá písomná zmienka je z roku 1317. V 15. storočí dostalo mestské výsady. V 14. – 17. storočí patrilo rodu Drughetovcov, po ich vymretí Zichyovcom, Althanovcom, Vandernathovcom a začiatkom 19. storočia Csákyovcom a Andrássyovcom. Na mieste stredovekého vodného hradu prestavbami v 15. storočí vznikol renesančný kaštieľ, ktorý je dnes dominantou mesta v jeho centre a národnou kultúrnou pamiatkou. V kaštieli obkolesenom parkom z 19. storočia, sídli Vihorlatské múzeum v Humennom, prístupné celoročne v sezónnych otváracích hodinách. Jednou z jeho rôznorodých expozícií je Galerijná sieň Oresta Dubaya, grafika, ilustrátora a maliara (1919 – 2005), rodáka z Veľkej Poľany, obce na hornej Ciroche v Bukovských vrchoch vysídlenej a zaniknutej v roku 1980 v súvise s výstavbou vodnej nádrže Starina. V susedstve kaštieľskeho parku sa nachádza Expozícia ľudovej architektúry a bývania (skanzen), tiež súčasť Vihorlatského múzea. Neďaleko kaštieľa stojí kostol Všetkých svätých, ktorý vznikol v 14. storočí ako súčasť františkánskeho kláštora. Je najvýchodnejšie položeným gotickým kostolom na Slovensku. Jeho okná vypĺňajú vitráže rodáka Mikuláša Klimčáka (1921 – 2016), maliara, sochára, monumentalistu, filozofa, ilustrátora, reštaurátora a ikonopisca. V meste sa nachádzajú sakrálne stavby ďalších cirkví: barokovo-klasicistický gréckokatolícky chrám Zosnutia presvätej Bohorodičky (1767), neogotický kostol Reformovanej kresťanskej cirkvi užívaný aj Evanjelickou cirkvou a. v. (1890) a moderný pravoslávny chrám sv. Cyrila a Metoda (1995); na severozápadnom okraji mesta na vrchole krížovej cesty stojí neoklasicistický kostolík (1891). Mestom prechádza cesta I/74 (Strážske – Snina) a dve železničné trate: č. 191 Michaľany – Łupków (ako Uhorsko-haličská železnica dobudovaná v roku 1874, v rokoch 1888 – 1920 v prevádzke s dvoma koľajami) a č. 196 Humenné – Stakčín.

Brestov. Počtom obyvateľov malá obec severne od Humenného v juhovýchodnej časti Ondavskej vrchoviny v doline Hlbokého potoka, pravostranného prítoku Laborca. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1543. Bola založená šoltýsom v druhej polovici 15., resp. začiatkom 16. storočia. Rímskokatolícky kostol Zoslania Ducha svätého pochádza z roku 1928. Pri rybníkoch založených v roku 1963 v doline povyše obce pod ústím Hradného potoka do Hlbokého potoka je prímestské rekreačné stredisko s chatovou osadou. Obec je známym náleziskom pravekých mohýl (viac v samostatnom hesle).

Brestovské mohyly. Skupina pravekých mohýl v lese severoseverovýchodne od obce Brestov na

zalesnenom chrbte v juhovýchodnom okraji Ondavskej vrchoviny nad záverom doliny Hradského potoka v lokalite Na kaštieli, patriace medzi stovky mohýl rozptýlených v lesoch severovýchodného Slovenska. V rokoch 1992 – 1996 tu bola preskúmaná jedna zo skupiny jedenástich mohýl, pričom sa v hrobovej jame pod mohylou našli zvyšky dlhých kostí človeka a zlomky keramiky kultúry so šnúrovou keramikou. Nálezy kultúry so šnúrovou keramikou, pomenovanou v roku 1883 podľa charakteristického prvku výzdoby jednoduchej keramiky – odtlačkov šnúr –, ktorá sa rozvíjala v neskorej kamennej dobe (eneolit) v severnej polovici západnej Európy zhruba v rokoch 2900 – 2350 p. n. l., sú na Slovensku ojedinelé. Ľud tejto kultúry viedol nomádsky a polonomádsky spôsob života, choval dobytok, lovil zver, zbieral prírodné produkty a len príležitostne sa venoval roľníctvu. V širšej oblasti Humenného sú pre túto kultúru charakteristické skupiny tzv. východoslovenských mohýl vyskytujúce sa na horských chrbtoch vo výškach 150 – 535 m n. m., o ktorých výskum sa zaslúžil Vojtech Budinský-Krička (1903 – 1993). Nachádzajú sa v skupinách na rozhraní katastrov Brekova a Topoľovky (z troch mohýl ostala neporušená iba jedna), v Brestove (päť skupín mohýl), Vyšných Ladičkovciach, Veľopolí a Udavskom (dve skupiny) a Dlhom na Cirochou (dve skupiny).

Národná prírodná rezervácia Humenský Sokol a **Jaskyňa Dúpna** > Náučný chodník Humenský Sokol

Hrad Brekov. Zrúcanina hradu nad obcou Brekov juhozápadne od Humenného na vrchole severovýchodnej rázsochy (279 m n. m.) vrchu Klokočiny. Vybudovaný bol v 13. storočí ako súčasť sústavy hradov na uhorsko-poľskej ceste. Podobne ako iné hrady v nej bol v rámci protihabsburských povstaní šľachticov v 17. storočí zničený a spustol. Hradný vrch so strmými svahmi sa nachádza na pravej strane vstupnej časti **Brekovskej brány** – asi 2 km dlhého a 0,5 km širokého prielomového úseku doliny Laborca v Humenských vrchoch, podcelku Vihorlatských vrchov v ich západnom okraji –, ktorou rieka prechádza z Beskydského predhoria do Východoslovenskej pahorkatiny. Prielom sa vyvinul zarezávaním sa toku pozdĺž priečneho zlomu do vznikajúceho – pomaly sa dvíhajúceho – pohoria (dnešné Vihorlatské vrchy, resp. ich podcelok Humenské vrchy). Hradný vrch budovaný rôznymi mezozoickými karbonátovými horninami, najmä tmavosivými až čiernymi masívnymi hrubo lavicovitými gutensteinskými vápencami s dolomitmi v nadloží, ktoré sa ťažia v blízkom lome, je súčasťou neveľkého **Brekovského krasu**. V blízkosti hradu a lomu sa vyskytujú jaskyne (napr. Brekovská jaskyňa (zaniknutá ťažbou), Veľká Artajama) a priepasti, ktoré majú zaujímavý charakter súvisiaci zrejme so stagnujúcimi vodami Laborca počas jeho etapovitého zarezávania sa v prielome.

Ondavská vrchovina. Veľmi rozsiahle pohorie na severovýchode Slovenska zhruba medzi Lenartovom, Terňou, Dlhou nad Cirochou, Jankovcami, Staškovcami a Vápeníkom susediace na severozápade s Busovom a východnou časťou Ľubovnianskej vrchoviny, na juhozápade až juhu s Čergovom a Beskydským predhorím a na východe s Laboreckou vrchovinou. Dvoma krátkymi úsekmi na severe (po stranách susedného pohoria Busov) siaha po slovensko-poľskú štátnu hranicu, za ktorou pokračuje horskými pásmami Beskidu Niskeho. Jeho max. dĺžka a šírka dosahuje okolo 90 × 40 km. Flyšom budované pohorie tvoria striedajúce sa široké chrbty na pieskovcoch s plošinami so širokými brázdami (Raslavická, Kurimská, Stropkovská a Mirošovská) a neveľkými kotlinami (Zborovská a Ohradzianska). Dná širokých dolín Tople a Ondavy, pretekajúcich naprieč celým územím pohoria, vypĺňajú fluviálne sedimenty zvyškov riečnych terás a nív a miestami prolúvií náplavových kužeľov ich prítokov. V oblasti sa strieda pahorkatinový až stredne členitý vrchovinový reliéf. Väčšie nadmorské výšky sa vyskytujú v severozápadnej časti, najvyšším je **Smilniansky vrch, 750 m n. m.** severovýchodne od Zborova. V juhovýchodnej, menej výškovo rozčlenenej časti, chrbty dosahujú okolo 300 – 500 m n. m. Územie je husto osídlené, spolovice zalesnené, spolovice poľnohospodársky využívané, v jeho rámci ležia viaceré mestá (Bardejov, Stropkov, Svidník, Giraltovce). Na Ondave pri južnom okraji pohoria bolo v rokoch 1962 – 1967 vybudované viacúčelové vodné dielo Veľká Domaša. Dolinami Sekčova a Šibskej vody na západe pohoria prechádza od roku 1893 železničná trať Prešov – Bardejov.

Názvy informačných panelov

1. Lesy a múdri panovníci
2. Pamätník Petočová
3. Brestovské mohyly
4. Zvernica Brestov
5. Grófka Mária Antónia Vandernath

3 Brestovské mohyly
Nenápadné kopčeky, ktoré vidíte navôkol, sú ľudským výtvorom starým neuveriteľných 5-tisíc rokov. Sú to mohyly, do ktorých svojich mŕtvych pochovávali ľudia kultúry so šnurovou keramikou.

4 Zvernica Brestov
Zvernice slúžia na aklimatizáciu nepôvodnej zveri, ako aj na zlepšovanie jej trofejovej hodnoty.

1
Brestovské mohyly
Nad Černélovou
366 m
2
Pamätník Petočavá
Petočavá
378 m
4
Zvernica Brestov
3
Grófka Vandernath
Baránčov
364 m
1
TU STOJÍTE

5 Grófka Mária Antónia Vandernath
K tomuto miestu sa viaže smutný príbeh. Za dramatických okolností tu mala byť pochovaná grófka Mária Antónia Vandernath.

